

**Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики»
Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної
діяльності КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

Віталій КАРАСЬ

«30» серпня 2024 року

**СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ВЧЕНЬ»**

Рівень вищої освіти – другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 4**

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. Навчальна дисципліна «Історія педагогічних вчень» є нормативною та входить до циклу професійної та практичної підготовки. Навчальний матеріал охоплює основні педагогічні теорії європейської педагогічної думки у період з епохи Відродження до середини ХХ століття з метою визначення основних тенденцій, закономірностей, процесів и факторів впливу на розвиток, еволюцію Європейської педагогіки. Навчальна дисципліна «Історія педагогічних вчень» дає змогу зрозуміти зв'язок педагогічних явищ із суспільно-культурними відносинами епох і країни, виробляє історичну перспективу, дозволяє глибше, критичніше і більш широко оцінити стан освітніх і педагогічних систем та прагнень сучасності, збуджує живе зацікавлення педагогічними проблемами, прищеплює культ педагогічних традицій, може слугувати засобом формування почуття патріотизму та інтернаціоналізму.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах курсу здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти формують загальні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою Дніпровської академії музики.

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Фахові:

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 6. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати інформацію та застосовувати її для педагогічної інтерпретації.

ФК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти музично-виконавського мистецтва, культури та педагогіки.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Кількість кредитів ЄКТС – 3, курс – перший, семестр II, загальний обсяг – 90 годин, з них лекційних – 42 години, самостійних – 48 годин.

МЕТОЮ вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» є формування у студентів навичок постановки наукових задач і їх вирішення на теоретичному і емпіричному рівнях з застосуванням їх у практичній діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 5. Вибудувувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Дисципліна «Історія педагогічних вчень» вивчається на першому курсі (II семестр) та є важливим навчальним компонентом. Для набуття практичного досвіду з предмету необхідні знання з дисциплін «Педагогіка та психологія», «Основи наукових досліджень», «Методологія музичної освіти». Дисципліна «Історія педагогічних вчень» пов'язана з вивченням наступних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки: «Сучасні освітні системи», «Музична педагогіка вищої школи», «Філософія культури».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Дисципліна «Історія педагогічних вчень» реалізується у вигляді лекційних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Інформаційно-узагальнюючий метод, пояснювально-стимулюючий, збирання інформації, метод міжпредметних зв'язків, метод жанрової атрибуції, аналітичний метод.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ. Предмет, завдання, значення та структура курсу «Історія педагогічних вчень». Педагогічне вчення та її зв'язок з історією матеріальної і духовної культури. Історія педагогічних вчень як культурологічна дисципліна. Джерела історії педагогічних вчень, їх класифікація.

Тема 2. Педагогічні вчення в державах стародавнього світу, середньовічній Європі, в епоху Відродження та Реформації. Освітньо-виховні системи у державах Стародавньої Греції і Рима. Педагогічні ідеї Демокрита, Сократа, Платона, Аристотеля, М.Ф. Квінтіліана. Загальна характеристика виховання й освіти епохи середньовіччя у Європі. Педагогічні ідеї європейського Відродження (XVI–XVII ст.) Основні ознаки педагогіки епохи гуманізму. Педагогічні ідеї педагогів-гуманістів (М.Монтень, Т. Мор,Т. Кампанелла). Педагогічні ідеї у період Реформації. Характеристика єзуїтського виховання й освіти.

Тема 3. Педагогічна система Яна Амоса Коменського. Коменський і демократичний рух ХУІІ ст. Основні риси і суперечності світогляду. Педагогічна теорія Коменського як частка плану вдосконалення людства. Загальна мета і завдання виховання “Велика дидактика” – теоретичне обґрунтування педагогіки нового часу. Принципи природовідповідності та

народності виховання – методологічна основа педагогічної теорії Коменського. Вчення про школу. Принципи побудови системи шкільної освіти. Вікова періодизація. Структура навчальних закладів, зміст освіти в них та вимоги до організації їх діяльності. Дидактичні погляди Коменського. Сутність процесу навчання і завдання освіти. Вимоги до визначення змісту освіти. Принципи навчання. “Золоте правило дидактики”. Проблема організації шкільного навчання. Обґрунтування класно-урочної системи. Вимоги до уроку. Методи і правила навчання. Проблема підручника та вимоги до нього. Характеристика підручників, складених Коменським. Проблеми виховання і дисципліни у педагогічній теорії Коменського. Завдання, засоби та методи морального виховання. Проблема шкільної дисципліни. Коменський про педагогічну професію і вимоги до вчителя.

Тема 4. Педагогічні вчення та педагогічна думка у Європі XVII – XVIII ст. Педагогічні ідеї Французького Просвітництва XVIII ст. Педагогічна теорія Ж.-Ж. Руссо, загальні принципи розробленої ним виховної системи. Освітній абсолютизм у Європі. Новаторський характер ідей Ж.-Ж. Руссо. Ж.-Ж. Руссо. про виховання жінок. Проблеми народної освіти у період французької революції кінця XVIII ст. Особливості народної освіти у країнах Західної Європи XVII-XVIII ст. Моніторіальна система Бель-Ланкастера.

Тема 5. Становлення та розвиток педагогічних ідей у країнах Західної Європи у XIX ст. Педагогічна система Й. Песталоцці. Соціологічні, психологічні та загальнопедагогічні основи ідей Песталоцці. Принцип природовідповідності. Теорія елементарної освіти. Дидактичні погляди, започаткування теорії формальної освіти. Зміст і методи розумового, морального, фізичного і трудового виховання. Методика початкового навчання. Проблема поєднання навчання з продуктивною працею учнів. Проблема взаємодії сім’ї і школи у вихованні дітей, пріоритетність родинного виховання. Песталоцці про вчителя. Педагогічні погляди А. Дістервега. Загальнопедагогічні ідеї. Обґрунтування методологічних принципів виховання у творах Дістервега. Дидактика розвивального навчання. Дістервег про вчителя і його підготовку. Педагогічна теорія Й. Гербарта. Розробка Гербартом методологічних засад педагогіки. Теорія багатостороннього інтересу. Структура процесу навчання і його формальні ступені. Вчення про методи навчання. Ідея виховуючого навчання. Основні засоби керування дітьми. Система морального виховання. Педагогічне вчення Ф.Фребеля. Фребель про дошкільне виховання.

Тема 6. Педагогічна система К. Д. Ушинського. Новаторство та педагогічна творчість К. Д. Ушинського. Теоретичне обґрунтування педагогіки. Ушинський про педагогіку як науку і як мистецтво виховання. Проблема цілей виховання у працях Ушинського. Принцип народності виховання. Розробка Ушинським наукових засад національного виховання. Ушинський про рідну мову. Реалізація у спадщині Ушинського традицій народної педагогіки. Дидактичні погляди Ушинського. Основні закономірності процесу навчання. Вчення про ступені пізнання. Ушинський про формальну і матеріальну цілі навчання. Основні функції навчання. Новаторство у розробці дидактичних принципів. Удосконалення класно-урочної системи навчання. Типи і

структура уроків. Розробка методів навчання. Вимоги до підручників. Характеристика підручників, складених Ушинським: “Рідне слово”, “Дитячий світ”. Ушинський про гармонійний розвиток особистості

Тема 7. Прогресивна педагогічні вчення Східної Європи у кінці XIX–XX ст.

Тема 8. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у кінці XIX–XX ст. Педагогічний традиціоналізм. Основні наукові напрямки зарубіжної реформаторської педагогіки кінця XIX–поч. XX ст. і їх характеристика (педагогіка “вільного виховання”, експериментальна педагогіка, педагогіка прагматизму, педагогіка “громадянського виховання” і “трудова педагогічна система М. Монтесорі. Експериментальна педагогіка та її представники. Зародження педології – наукового дитинознавства. Прагматична педагогіка. Педагогічні ідеї Дж. Дьюї. Теорія “громадянського виховання” і “трудова школа” Г. Кершенгштейнера. Педагогіка “нового виховання” і “нових шкіл”.

Тема 9. Розвиток педагогічних ідей і теорій в Україні у XX ст. Педагогічні ідеї в Україні у першій половині XX ст. (С.Русова, П.Блонського, Г.Вашенка та ін). Проблема виховання свідомої дисципліни. Питання трудового виховання дітей та поєднання навчання із продуктивною працею. Виховання дітей в сім’ї. Педагогічні ідеї В.О.Сухомлинського. Сухомлинський і народна педагогіка. Проблема проектування людини. Питання формування культури розумової праці школярів у спадщині В.Сухомлинського. Всебічний і гармонійний розвиток особистості як основа виховання дитини. Новаторська педагогіка 80-90-х років (В.Шаталов, М.Гузик, О.Захаренко та ін.).

Тема 10. Законодавство України про вищу освіту. Закон України про вищу освіту. Загальні тенденції розвитку педагогіки у сучасній Україні.

ПОЛІТИКА КУРСУ («Правила гри»). Курс передбачає самостійну роботу та роботу у колективі. Середовище на занятті є творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин та підлягають відпрацюванню.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга I. Історія зарубіжної педагогіки: [навч. пос.]. К.: Слово, 2020. 624 с.
2. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга II. Школа, освіта і педагогічна думка в Україні: [навч. пос.] К.: Слово, 2018. 1032 с.
3. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / [упоряд. Любар О.О.; ред. Кремень В.Г.]. К.: Знання, 2023. 766 с. (Серія «Вища освіта XXI століття»).
4. Коваленко Є.І. Історія зарубіжної педагогіки: хрестоматія [для студ. вищ. навч. зал.]. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 664 с.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки/ К: Центр навчальної літератури, 2018. 190 с.

6. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 т. / [укл. О.В. Сухомлинська, Н.П. Дічек, Т.О.Самоплавська / За ред. О.В. Сухомлинської]. К.: Либідь, 2015. Кн. 2: XX ст. 2015. 552 с.

Допоміжна:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 2017. 376 с.
2. Левківський М.В. Історія педагогіки К.: центр учбової літератури, 2021. 190 с.
3. Лузан П.Г. Васюк О.В. Історія педагогіки та освіти в Україні: Навч. пос. 2 ге вид., доп. і перероб. К., ДАККІН, 2012. 296 с.
4. Петренко М. Особливості індивідуального навчання у педагогічній системі Хелен Паркхерст. *Актуальні питання гуманітарних наук*. вип. 10. Дрогобич, 2014. С. 250–264.
5. Sizov V.V. Sociological aspect of the European humanistic pedagogical model formation from from a viewpoint of the pedagogy history. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*: Збірник наукових праць. Вип. 6 (81). Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім В. Даля, 2017. С. 199–209.
6. Keiler, P. (2012). "Cultural-Historical Theory" and "Cultural-Historical School": *From Myth (Back) to Reality*) *Psychological Journal*. No 1, С. 1–33. URL:<https://marxismocritico.files.wordpress.com/2013/02/2012n1a1-1.pdf> Dubna
7. Sizov V.V. Sociological aspect of the European humanistic pedagogical model from a viewpoint of the pedagogical history. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*: Збірник наукових праць / гол. редактор Г.П. Шевченко. Вип. 6 (81). Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. С. 199–209.
8. Weber M. Selected works / M. Weber. Translation from German / Compiler, general editorship and afterword of Yu. N. Davydova; Foreword of P. P. Gaidenko. М: Progress, 1990. 808 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 1.Благодійний фонд "Бібліотечна країна". URL: <https://livelibrary.com.ua/>
2. www.Pedagogy.webukr.net
3. www.Megalib.com.ua
4. www.Pedagogika.Vcoz.ua
5. Дніпропетровська обласна універсальна бібліотека. URL: www.libr.dp.ua